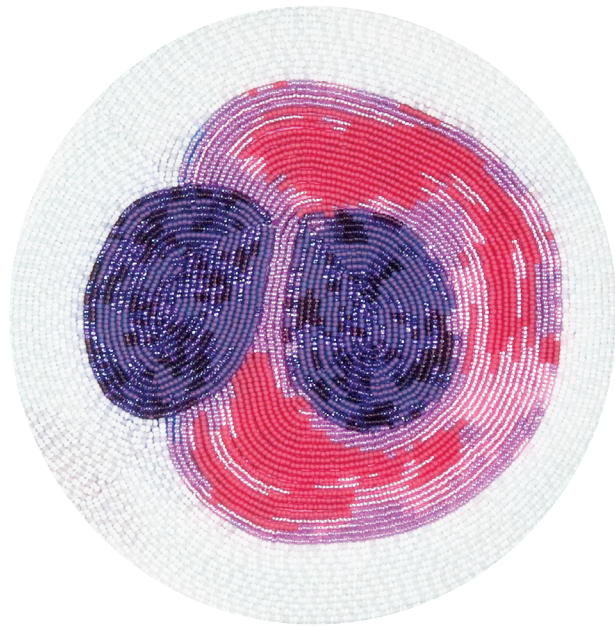

EXCERPTED FROM

KÎHKÂHTOWI-
NASKWÊWASIMOWIN

RUTH CUTHAND

Atoskêwina 1983 – 2009

MENDEL ART GALLERY | TRIBE INC.

ISKWÉYÂC ITWÉWIN:
RUTH CUTHAND ÊKWA JEN BUDNEY Ê-PÎKISKWÂTITOCIK

JB: ôma ôta kâ-kiskisiyan, "BACK TALK (nâway pîkiskwêwin)", nîsitanaw niyânanosâp askiy atoskêwina êkota kitâtôtên. tânisi kitiitêyihên ê-kiskisitotaman ôma kâ kî pê isi atoskêyan?

RC: tâpwê kayâs. pêyakwâw, namôya kayâs kâ-kî-itêyihâmân matwân cî kâyâpic nika âhkam-ôsîhtân otâpasinahikêwina ôtê nîkân. ispihk nawac ê-osk-âyiwiyan ê kî nôhtê-tôtamân êwako. namôya kayâs nikî-mâci-mâmitonêyihên namôya awiyak ka kanawâpahtam êkwa mîna ahpô êtikwê osâm ê-mistakihtêk konita ta tôtamihk. mâka êkwa âsay mîna ninôhtê-kocihtân ta-atoskâtamân. nikî kâhtinâw sôniyâw Saskatchewan Arts Board ohci ka-itôtamân *Trading series* (2009), êkosi mîna êkwa pikw âwiyak kî cîhkêyihâmwak.

tânitê kikâh-itwân kiya ê-apiyan ôta askiy kâ-kanâtahk otâpasinahikêwinihk (Canadian contemporary art scene)?

tânitê niya ê-apiyan? namôya nikiskêyihên. nimâmitonêyimâwak kotakak tâpiskôc Jane Ash Poitras, Edward Poitras, Lawrence Paul Yuxweluptun, êkwa kotakak. pêyakwan niya ê-itahtopiponêcik mâka nawac wiyawâw otatoskêwiniwâwa pikw âwiya kî nâkatawêyihamiyiwa ispihci niya. tâpiskôc ê-kî-patâpamikawiyân, pîhtaw namôya êkotowahk ayisiyiniw niya kâ-nânîkânisit.

êkwa mîna nititêyihên ayisiyiniwak âyimihikowak ka-nisitohtahkik mîna ka mâmiskôtahkik tânisi kâ-isi-takahki-osîhtâyan mîna kâ-isinâkohtâyan êkwa mîna ôtê nâway nânitaw mitâ-taht ahpô nîsitanaw askiy mâskôc ayiwâk ka kî âyman ka nânisitohtamihk. tâpwê namôya wêhcasin ôma kâ-isi-atoskâtaman êkwa ôhi kayâs kâ kî-itôtaman tâpasinahikêwina tâskôc ê-oskinâkohtâyan ayisk kâyâpic wîhtamwak kiskêyimisowin, onîkanîwin wiyasiwêwin, êkwa kâ misi wanihtâhk pimâtisiwin. ohcitaw piko êtikwê okâwîmâw-askiy ka kî ati atimik.

tâpwê anima ninâkatohkân ôki anohc osk-âyak otâpasinahikêwiniwâwa kâ pê isinâkoh-cikêcik pîhtaw ê-kaskihtâcik "ka-atoskêwinihkêcik". nititêyihên otâniskê-pimâtisiwâwa, pâmwayês wiyawâw, niyanân ôma, piko ka-miskamahk kotak oski-kîkway, êkwa piko mâka iyiniw kîkway asici êkota. tâpwê mistahi kîkwaya kâ kî pê-ispayiki ohcitaw piko ka-pê-âci-moscikatêki, mistahi nâway ka itâpihk êkwa kwayask ka-wîhtamihk tânis îsi ê-kî-ispayik.

êkwa kâwi ka-wîhtamihk kâ-kî-ispayik kayâs namôya tâpwê ê-kî-wîhtaman.

namôya, môy tâpwê nikî-akâwâtên êwako.

tânêhki?

nikî-pê-ohpikin ispi nôhtâwiy kâ-kî-isi-pimâtisit ê-wîhtamihk nîkinâhk, mâka ohcitaw namôya ê-nâkatohkêhk pikw îtê êkwa mîna kiskinwahamâtowikamikohk. âtiht ôhi kâ osîhtâyân ni-wîhtên apisîs ôma kâ-misâk kayâs kâ-kî-ispayik. pêyak ê isiyihkâtêk, "nîmihito apisci-misacimosis, nîmihito", ê-âtotamihk ispihk kâ pâskisoht ana pwâta "iyâpêwimostos kâ-apit" êkwa otêma anihi Buffalo Bill kâ kî-miyikot ka mâci nîmihitoyit mayaw ê-pêhtamiyit pâskisikan ê-matwêwêyik. nitatoskêwinihk nayêstaw niwîhtên mêkwâc ôma kâ-ispayik ayisk nitâpwêhtên pêyako-pimipayihisowin. mitoni ôma ê-mâmaskâtêyihâtakwahk mêkwâc ôta kâ pimâtisiyahk.

"kika-wî-pimâtisin mêkwâc mistahi ê-mâmaskâtêyihâtakwahk." nama cî ôma sêkipatwân-itwêwin ka-âpacihtâhk ta-pâstâmiht awiyak?

namôya. nititêyihên kîkwaya ôta iyiniw-askîhk mêtoni ê-cîhkêyihâtakwahk mêkwâc. mâci-waskawîwak ayisiyiniwak ka-mêskocipitahkik kîkwaya. nititêyihên ayisiyiniwak pîtos mâci-kanawâpahtamwak pimâtisiwin.

tânisi ka-kî-isi-kiskinowahên kâ-onîkânîwi-sôhkahki kitisîhcikêwina ahpô kotaka isîhcikêwina?

ISKWÊYÂC ITWÊWIN

nititêyihên nitatoskêwin ôma kâ-onîkânîwi-sôhkahk ayisk ayisiyiniwak anima kâ itôtamawakik, ôki iyiniwak. nika-kî-itwân nanâtohk kîkwaya itêyihâmâni êwako anima tâpwê sôhkâtisiwin.

kîkwây nawac mistêyihâtâkwan kitatoskêwinihk, kisiwâsiwin ahpô pâhpiwin?

mâskôc êtikwê kâ-pâhpihk ayisk pêyak kîkway ê-pê-kiskêyihâmân, namôya awiyak ê takahkêyimât kâ-kisiwâsiyit iyiniwa. mayaw kiya, iyiniw ê-kisiwâsiyan, kinakinikawin. "âsay mîna mâci-kisiwâsiwak" êkwa namôya ka-nâkatêyimikwak. mâka kîspin kâ pâhpihk kitâ-pacihtân, ka-pâhpiwak êkwa pâhpiwâwi êkota ka nitohtamwak. êkwa kîspin nitohtahkwâwi, ka-kî-wihtamawâwak tâpwêwin êkwa mwâc ahpô kiskêyihamwak ê-nitohtahkik.

ôma kâ-pê-atoskêyan, wîhkâc cî nawac kîkî-pê-kisiwâsin ispihci ka-pâhpiskiyân?

nimiskwêyihên ispihk kâ-kî-atoskâtamân anima mônîyâw-liberal series [*Misuse is Abuse*, 1990]. kêtisk anima êkospîhk kâwi ê-mâci-kiskinwahamâkosiyân nêtê kihci kiskinwahamâ-towikamihokh Saskatchewan, 1989. pêyak askiy aspin anima kâ kî wîcihiwêyân TOJ [Training on the Job] kâ-kî-isihkâtamihk, kâ-atoskêhk pêskis ê kiskinwahamâkawiyân atoskêwin êkwa êkota ê-kî-mâyi-wîcêwak pêyak wâpiskiwîyâs, mônîyâs kâ-nôhtê-wîchât kotaka. kîspin awiyak ê-nakacihtât anima atoskêwin kâh masinahikêhâw mâka wiyakêc mihcêt iyiniwak môy wîhkâc "kî nihtâ-atoskêwak" êkosi môy kî-nawasônâwak ka-atoskêcik. nikiskisin awa pêyak nâpêw niyânawâw kî kocihâtêw ê-kakwê-kâhtinahk atoskêwin. âta ê kî kîsi-kinwahamâkosit otatoskêwinihk ohci mwâc kî-masinahikêhâw anita, TOJ piko kâyâpic êkota kî-atoskêw.

ê-kî-kakwê-wihtâmân êwako anita nisisopêkahikêwinihk, mâka namôya nikî kaskihtân, êkosi nikiskinwahamakêwak nikî-sîhkimikwak ka-tâpasinahikêyân. mâka kiwâpahtênâwâw nitâpasinahikêwina, namôya kwayask ninihtâ tâpasinahikân. [pâhpiwin] êkosi kiwâpahtênâwâw nimôsihowina êkota, mêtoni mîna mistahi kisiwâsiwin êkota nôkwan, maka mîna pâhpiwin êkota astêw.

mahti aciyaw pîkiskwâtêtân nakacihtâwin. namôya ê-nihtâ-tâpasinahikêyan ê itwêyan ôma, mâka ôhi kitâpasinahikêwina nisitawinâkwanwa. awiyak kitâpahtahki ka nisitawinam kîpêsisinahikêwina. âta môy tâpwê ê-miywâsiki mêtoni ayiwâkês kisiwinâkwanwa.

ohcitaw anima ê-kî-nitawêyihâmân anihî tâpasinahikana namôya tâpwê ka miyonâkwahki, ka-wâpahtamihk êkota kîkwaya êkâ ê-miywâsiki. nikî mâci âpacihtâw kâsîhâkanis, mitoni êwako nikî-takahkêyihâmihikon. piyisk êkota nikî mâci miywêyihên ka-tâpasinahikêyân.

mastaw anima nikî-sakahên masinahikanêkin asicihtakâhk tâpiskôc nawac mâmâsîs ê kî atoskâtamihk sisopêkahikêwin. tâpiskôc anihî mâna ayisiyiniwak namôya awiyak ka-wî-wihtâmâkocik kîkwaya ka-itôtahkik êkosi ê-isinâkwahk. tâpiskôc ôma tâpasinahikan kâh-wêhci-pîkopayin êkâ ê-akwanahamihk asici wâsênâmân: nama kîkwaya êkota astêw nakahikan. ôta wiya wâskâyâskonikâtêwa ôma ohci ka wâpahcikâtêk. namôya tâpwê ninahêyihên ôhi nitâpasinahikana ayisk ê astêki sôskwâc piko anima ayânis-masinahikanêkin: ê-nitawêyihâmân anihî tâpasinahikana kinwês ka-pimâtahki.

ê-kî-osîhtâyân anihî tâpasinahikana nânitaw nîsitaw askiy. ka-kî-wihtên cî tânis îsi mônîyâwak pêyakwan anihî mônîyâw-iskwêwa kâ-tâpasinahwâcîk? êkwa kâyâpic cî ki-wâpahtên êkosi ê-ispayik?

mônîyâwak, wâpiskiwîyâsak ôki ayisiyiniwak kâ-wîci-atoskêmacik iyiniwa, wîtataskêmêwak iyiniwa ayisk ê-nôhtê-wîchâcîk —

ê-sâkihâcîc cî iyiniwa ê-itwêcîk?

ayisk ê-sâkihâcîk iyiniwa ê-itwêcîk, êkwa mîna ê-nôhtê-wîcîhâcîk ka-âpacihtâcîk onakacihta-mawiniwâwa, êkot ôhci mîna âskaw kâ-mâci-itêyihthakîk nawac wiyawâw ê kistêyihthâkosîcîk. ohcitaw aniki ê-pîwêyimâcîk pîtos ayisiyiniwa mâka mwâc nisitawinamwak êkosi ê-itôtahkîk.

êwako anima kâ-nôhtê-pîkiskwâtamân: anima "kâ-sâkihâcîk iyiniwak" itêyihthamowin. mêtoni âyiman kâ-iyinîwîhk êkwa mîna tânis îsi kâ-itêyimiskîk kotakak, ayisk namôya ôma kiyânaw êkotowahk ayisiyiniwak. êkota ôma mîna ôki mônîyâwak kâ nôhtê wîcîhîkoyahkok kâ-akâwêyihthakîk.

mihcêt nanâtohk itêyimikowisowina kimiyikawin.

âha, tâpiskôc anita pêyak nikî-tâpasinahên mîkiwâhpa. êkota wiya anima êwako tipêyimisowin ê-kî-tâpasinahamân [Figure 1]. tahkoc êkota tâpasinahikêwinihk omisi itasinahikâtêw: têpi-yâhk ê-nitawêyihthamâhk cikâstêpayihcîkan (VCR) ka-astêk tahto mîkiwâhpihk. pêyak kiskinwahamawâkan ita kâ-kiskinwahamâkêyân MFA, tâpwê nayêhtâwêyihthamihikow ôma kâ-itastêyîk. ahpô êtikwê ê-kî-itêyihthak iyiniwa ôhi askîhkânîhk kâ-wîkiyit nama kîkway ê-ayâyit "technology" êkosi namôya ê nitawêyihthamiyit "technology" — tâpiskôc kâyâpic *primitives* ê isi pimâtisîcîk êkwa cîki askîhk ê-pimâtisîcîk tâskôc kayâs kâ-kî-isi-pimâtisîcîk. nikî-wîhtamawâw awa iskwêw mihcêt iyiniwak askîhkânîhk kâ-wîkîcîk ma kîkway ayâwak cikâstêpayihcîkana mâka ayâwak kâ-misâki-oyâkana ispimihk kâ cikâstêpayihcîkêhk ohci. (*satellite dish*)

ê-kiskisiyân ê-kî-itwêyan namôya ê-osîhtâyan anima namôya kwayask kâ âpacihtâhk anima ê-wîsakêyihthamihîwêhk ka-kiskinwahamawacîk mônîyâsak, mâka ka pîkiskwâtacîk kotakak iyiniwak nanâtohk kâ-kî-pê-ispayihikoyan.

tâpwê, kî-wawiyatêyihthâkwan ispîhk kâ-mâci-kanawâpahcîkâtêki ôhi nitâpasinahikana nêtê Gorden Snelgrove Gallery, nîso êkota kî-ayâwak ôki mônîyâwak kâ-nôhtê-wîcîhâcîk ayisiyiniwa, êkwa kâ-pê-îsîcîk, "ha ha! kwayask kiwîhtamawâwak." omisi kâ itêyihthamân, "ha ha! kiyawâw anima mîna êkota!" mwâc ahpô ê-wâpamisocîk êkota tâpasinahikanihk.

kotakak mîna mônîyâwak namôya kî-cîhkêyihthamwak nitâpasinahikana êkwa nikî atâmêyimikwak ê-mâyêyimakîk kahkiyaw mônîyâwak. mâka iyiniw okiskinwahamawâkanak sîh-toskamwak nitatoskêwina. mihcêt pasikôwak êkwa wîhtamwak "nîstanân ôma omisi ê-kî-îsi-môsîhtâyâhk. namôya awa ê-kîskwêw otâpasinahikêw kâ-mâmaw-ohci-osîhtât kîkwaya. êkotowahk ôhi nîstanân ê wâpahtamâhk."

âhci piko Joan Borsa kâ-âtotahk ôta masinahikanihk kitatoskêwina, êkwa wiya ê mônîyâskwêwit ka-kî-wîc-âkimiht anita mônîyâwak kâ-nôhtê-wîcîhâcîk ayisiyiniwa, wiya mistahi ê-sîhtoskâsk. tânis îsi ôma ê-kî-mâcipayik êkwa tânisi kiya ê isi kistêyihthaman êwako?

Joan Borsa awa nikî-pê-sîhtoskâhk ispîhk ohci kâ-kî-pônîhtâyân anima BFA atoskêwin. mêkwâc ê-atoskêt anita *Parallelogram*, 1983 kî-pê-wâpahtam nitatoskêwina. Joan awa namôya êkotowahk mônîyâw kâ-nôhtê-wîcîhât ayisiyiniwa, ayahk ana akâmaskîhk Ukrainian mônîyâw kâ-nôhtê-wîcîhât ayisiyiniwa. [pâhpiwin] mistahi nikî-sîhkîmik ta âhkami-atoskêwak.

tânisî ôma kiya ê-îsi-nisitohtaman "kayâs itôtamowin"?

wâcîstakâc! [pâhpiwin] âtiht ayisiyiniwak iyiniw-askîhk kayâs-îsîhcîkêwin-iyiniwak ê-îsiyihkâtisocîk, kiyâm âta mêkwâc kâ-ispayik ôta ê-wîkîcîk. pîtos ê-îsîhocîk, ê-kinwâniskwêcîk êkwa iskwêwak postiskamwak kîskasâkaya, êkosi ê-itêyihthakîk pîtos ê-ayisiyiniwîcîk wiyawâw. niya nititêyihthên ê-kakwê-mêskocipitamîhk iyiniw-ahcahkowin tâpiskôc mônîyâw ayimihâwinihk, tâskôc ayimihêwikamîkohk, ayimihêwikamîkohk wiyasiwêwina êkwa tipêyihcîkêwina êkota kisêyiniw piko kîkway ka-tipêyihthak. namôya nicîhkêyihthên êwako, êkwa mîna ôhi wiyasiwêwina nawac oti anima

Figure 8
Ruth Cuthand: BACK TALK. Installation view, Mendel Art Gallery, 2011.
On left: *Living-Post-Oka-Kind-of-Woman*, 1990.
On right: *Misuse is Abuse*, 1990.

wiyasiwêwin piko ka-kikiskahkik iskwêwak kîskasâkaya. ayisiyiniwak wanikiskisiwak mihcêt ê-kî-pê-otihtinihcik êkosi êkwa iskwêwak namôya cîhkêyihitamwak ka-postiskahkik kîskasâkaya. nititêyihên pikw âwiyak ka-kitimâkêyimitoyahk mêkwâc ta-atamiskâtoyahk, ta pamihitoyahk ispihci wiyasiwêwina êkwa nanahitamowina ka-astamâsoyahk piko.

mâka namôya itêyihâtakwan êkâ ê-sôhki-miciminaman kiwâhkômâkanak kâ kî pê ispayi-hikocik kayâs mîna kayâs otitôtamowiniwâwa.

tâpwê. nôhtâwiy mâna nayêstaw ê-kî-âcimât omosôma, êkosi ê-kî-isi-ohpikiyâhk ê kiskêyihitamâhk niwâhkômâkaninânak kâ-kî-pê-itahkamikisicik. Cypress Hills ê kî wîkiyâhk êkwa mîna sâwanohk itê isi Great Falls, Montana. êwako anima nitaskînân. êkwa mîna nimosôm-nitâniskotâpân kî-nôtinikêw anita Battle of Cutknife ispacinâs, êkospîhk 1885, êkwa okisisa Josiewa, êwako wiya awa nimosôm, kihci môhkomâninâhk kî itohtêyiwa êkwa mîna wîsta kî-wîchihwêw anita British-nêhiyawak ê-wîchât êkotê Montana. êkosi mistahi nikiskêyihên kayâs kâ kî pê ispayik.

kikiskêyihên cî ôma kayâs kîkway kâ-kî-pê-itahkamikahk kakwâyaki nâpêw itowahk nawac. êkosi êkwa ê-nôhtê-nisitohtamân awîna ana nôhkom êkwa tânitê ê ohtaskanêsit. nikiskêyihên niyânan iskwêwa ê-kî-wîtisânit êkwa owâhkômâkaniwâwa mêkwâc wâskicôsikh êkwa kîskihkomânihk wîkiyiwa. mâka ma kîkway nikiskêyihitamwân nôhkom-nitâniskotâpân ahpô kayâs mîna kâ pê itahkamikahk.

nânitaw cî ka-kî-isi-miskên êwako kiskêyihitamowin? mâskôc nayêhtâwan.

âha, ayisk ispihk nimosôm-nitâniskotâpân kâ-kî-pimâtisit, ma kîkway ayamihêwi-wîhowina êkwa makîkway nîkân ahpô nâway wîhowina isîhcikêwin êkospîhk kî âpacihtâniwan. ta-kakwê-miskawat awiyak nayêstaw piko owîhowin ê kiskêyihitam êkota ohci ka-kakwê-miskwêyihitamihk tânisi ê-kî-isi-wâhkôhtocik êkota ohci mîna ka miskawimiht kotaka kâ-wâhkômikocik. mêtoni wanâpikêpayiw.

âtiht ôhi kîkwaya kâ-âyimôtaman, êkoni ôhi kîkwaya kâ-mâyahkamihtâcic piko kîkway iyiniw-pimâtisiwin, kâwi piko êkwa ka-miskâcîkâtêki kîkwaya kâ kî wanihtâhk tâpiskôc wâhkôhtowina êkwa isîhcikêwina âsay mîna kâwi êwakoni ka-oski-itôtamihk. êkwa ôhi kitâpasinahikêwina mitoni ê-âyimihikohk ka kanawâpahtamihk ahpô ka mâmitonêyihitamihk, êwakoni ayisk ôhi kîkwaya iyiniwak nayêstaw kâ-wâpahtahkik tahto kîsikâw. nimâmitonêyihên iyiniwak omâmitonêyihcikanîwâwa kâ kî mâyipicîkâtêyiki kayâs ohci. nititêyihên tâpiskôc ka-kî-wâpahtamihk kitâpasinahikêwinihk iyikohk ê-kî-pê-kîskwêhikohk mônîyâw pimâtisiwin.

âha. pêyak ôma kîkway, nanâtohk wîcêhtowina, kâ-nôhtê-nôkohtâyân nitâpasinahikêwinihk, tâpiskôc ôhi, wîtisân wîcêhtowin, ahpô iyiniw-mônîyâw wîcêhtowin, ahpô cî mîna niya kâ-kî-isi-wîcêwakik ôki Mormons. êwakoni ôhi wîcêhtowina nayêstaw mâna kâ-mâkohikoyahk.

ispîhk anihî Mormon series [*Cardston, Alberta, 1959-1967, 2005-2006*] kâ-itôtamân mitoni nikî-pîtosimahcîhon ayisk nêwomitanaw nikotwâsosâp ê-itahtopiponêyân êkospîhk êkwa sisikwac kâ-kâh-kiskisopayiyân. ayih anima ê-kî-ayamihtâyân ôma masinahikan, wîpacîs 1960 nânitaw ê-kî-masinahikâtêk, êkota masinahikanihk awa ayisiyiniw ê-âtotahk ispî ê-wâpamât macikwanâsa kîkwâsa pîsimwêyâpîhk ôma ê pîhci sâkâstêyik wâsênâmânihk. êkota mistahi kiskisiwina kâ mâci kâh kiskisopayiyân. mwâc anima êkosi wîhkâc ê-kî-itêyihitamân ta ispayihikoyân. mistahi nikî-pîkwêyihitamihikon, êkâ ê-kiskêyihitamân tânisi ka itôtamân nikî-nâtâmototawâw kâ-kakêskimiwêt ayisiyiniw. mônîyâskwêw êwako awa ê-wîkimât nâpêwa êkâ ê-mônîyâwiyit. nayêstaw mâna ê-kakwêcimit kîkwaya ôma kâ kî pê-

awâsisîwiyân êkosi tâpwê mistahi kîkway nikî-kiskisin. tâpiskôc ôma Cardston, êkota ôma kaskitêwayasitak otaskîwâw. êkwa awa nôhtâwiy ê-nêhiyâwit wiya, kâkikê ê kî-âcimât ôhi kaskitêwayasita êkwa mîna iyikohk ê kî pê isi mâyi wîcêwâyahkok.

tâpwê kostâcihtâkwan.

êkwa awa nikâwiy ê-môniyâskwêwit New Brunswick ê-ohcît êkwa namôya kîkway ê nisi-tohtahk ôma kâ-pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak. êkwa mîna môy ê kiskêyihthak tânêhki kâ-wîsakêyihthamihikoyâhk nanâtohk kîkwaya môniyâwak kâ isiyihkâtikoyâhkik. nayêstaw mîna ê-kî-ay-itwêt, "kâya mâmitionêyihthamok. waniskisitotamok." piyisk nikî kiskêyihthênân kâya ka-pîkiskwâtamâhk.

tâpiskôc mîna ê-wîsakêyihthamihâyâhk nôhtâwiy mayaw mîna kâ-pîkiskwâtamâhk anima kâ-pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak. mistahi kî-wîsakêyihthamihikow êwako ê mâmitionêyimikoyâhk awâsisak. namôya ê-nitawêyimâyâhk ka-kiskêyihthak êwako. êkosi niyanân awâsisak namôya ayiwâk nikî-pîkiskwâtênân mîna êwakoni kîkwaya. êkota ohci kâ-mâci-pêyakoyâhk ê-tah-konamâhk ôhi wîsakêyihthamowina. nayêstaw mîna ê-itêyihthamân namôya kwayask êwako. mâka êkwa awa nitânis Thirza ispihk ê awâsisîwit, ê-kakwêcimak mahti kê-kiskêyihthak anima kâ pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak omisi kâ-itwêt, "namôya kinôhtê-wîhtamâtin ayisk ka-kisiwâhikon." tâpwê anima kâ-itwêt! kisiwâsiwin anima êkwa makîkway ka-kî-itôtên êwako.

nititêyihthên êkâ kinihtâ-pîkiskwâtênaw ôma kâ-pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak mêkwâc kâ-wîkiyahk misiwê. tâpiskôc anima mîna ôhi môniyâwak kâ kakwêcimihcik kîspin kâ pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak ê-pimakotêyik ôta Canada êkota kékâ mitâtahtomitanaw percent ayisiyiniwak itwêwak tâpwê kâ pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak mistahi pimakotêw pikw itê ôta Canada mâka nîsitanaw percent ayisiyiniwak piko tâpwê wîhtamwak ê-pakwâtâc pîtos ayisiyiniwa wiyawâw.

êkwa ôma anohc ôki Conservatives ê-pîkiskwâtahkik ka-osîhtâc ayiwâk kipahotowikamikawa. awîna mâka êkota kê-kipahomiht? iyiniwak. iyiniwak ôki nisto percent piko ê-ihtasicik mâmawi ôta Canada mâka êkota ohci nîsitanaw percent iyikohk kipahotowikamikohk ihtasiwak. êwako ôma Harper nêtê okihci okimânâhk kâ isi wiyasiwâtahk, "nawac wî-ayiman misihoyani". mâka konita piko ohci kipahwâwak iyiniwak.

Cardston namôya tâpwê wâhyaw Lethbridge ohci; êkwa pêyakwâw kîkî wîhtamâkawin êkâ ta-kî-nitawi-wâpahtihwêyan kitatoskêwina Lethbridge ayisk mistahi ka-kisiwâhâwak Mormons êkotê.

ê-kî-wîhtamâkawiyan anima kîspin mostâpêkasêwin ahpô wiyahkwêwina âpacihthâki ita kâ-wâpahcîkâtêki kihci-kiskinwahamâtowikamikohk, ahpô kîspin kîkway controversial, Mormons aniki ka-pîkiskwêwak. êkwa nama awiyak nôhtê tasihkam êwakoni mawimowina.

tânisi kîkî-itamahcison?

nikî-osâmiyawêsin. apisîs ê-nôhtê-cahkâpinakik, kikiskêyihthên? mâka nikiskêyihthên tânisi ka-ispayik. âskaw mîna ôki onîkânîwak, kâ-nîkânîstahkik anima Mormon ayamihêwikamik ê-kosâpahtahkik. êkwa 1960 anima êkospîhk kaskitêwiyâsak kâ nôtinahkik namôya kwayask kâ-isi-pamihicik, pêyak awa kâ-nîkânâpit ayisiyiniw kâ kî-kosâpahtahk ita êsa mâmawi-ohthâwîmâw ê-wîhtamâkot piko kaskitêwiyâsa ka pakitinâcîk ka-pîhtikwêyit otayamihêwikamikowâwa. êkosi ôki Mormons kî kanâcihtâwak anima okihci-masinahikaniwâw *The Book of Mormon* ê kâsîhahkîk âtiht kâ pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak itwêwina. tâpiskôc ôhi "wâpiskâw êkwa miywâsin" kî mêskocipitamwak omisi îsi "ahcakhowin êkwa miywâsin". itwêwina ê kî mêskocipitahkik ka-

nâkatâyihthakik ociskiwâwa, ayahk mâka aniki kotakak ayisiyiniwak kâ-pimitisahakik Mormon ayamihâwin pâyakwan niya kâ-itahtopiponêcik kâ-pê-kiskêyihthakik êwakoni itwêwina ka pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwa: kâyâpic cî êkosi isi-mâmitonêyihcikêwak? kêhtê ayiwiwak êkwa aniki kâyâpic cî ôma ka pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak ê âsônâmâtohk kiyâm âta ê-kî-mêskocipitami-hk anihi itwêwina êkota okihci masinahikaniwâw Mormon masinahikan?

tâpwê cî ki-kâh-nôhtê-kiskinwahamawâwak ôki ayisiyiniwak, Cardston kâ-ohcîcik, kitatoskêwin anima Cardston, Alberta series kâ-isiiyhkâtaman? kîspin tâpwê, kîkwây kê nôhtê-kâhtitinên êkota ohci?

âha nikâ-nôhtê-wâpahihwân nitastokêwin êkotê, namôya mâka ka-pîkiskwâtakik Mormon ayamihêwiiniwak mâka ka-wîcihisoyân, ka-sôhkêyimoyân. tâpiskôc mistik ê-âpacihtâyan ka-nipahat misi-osikiyâs kâ-pimihât iskotêw kâ-yêhêt!

kititêyihthên cî kahkiyaw awiyak ôta (Canada) kitaskînâhk pâyakwan ê-itâtisihk tâpiskôc nêtê Cardston, Alberta? nawac cî sôhkêpayin êkota anima kâ-pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak ispihci anima misiwê ôta askiy kâ-pimakotêk?

namôya, Cardston anima maci-manitônahk tâpiskôc mâna nistês kâ-kî-itwêt. aniki Mormons cîki kî-wâhkôhtamwak Salt Lake City, kihci-ôtênaw nêtê kihci môhkomâninâhk, mâka ôki wiya wiyawâw piko anita kî-pa-pâyakowak. namôya wîhkâc ê-kî-itêyimakik wiyawâw ôta Canada ê-ohcîcik. mêtoni êkota kî-sôhkêpitamwak anima kâ-itamihk kâ-pakwâtihcik pîtos ayisiyiniwak. ispihk kâ-sipwêpiciyâhk Cardston ohci Saskatchewan kâwi nikî-pê-ayânân, namôya awiyak ôta wîhkâc ohci-pêhtamwak kîkway Mormons. nipimâtisiwininân tâpiskôc kâ ati mêstitêpayik êkosi namôya ê-kaskihtâyâhk ka-pîkiskwâtamâhk. mitoni atâmihk nimôsihtânân ôma kâ-kî-pê-isi-pimâtisiyâhk.

tânisi kititêyihthên kahkiyaw ayisiyiniwak ôta misiwê Canada kâ-itâtisihk? osâm nayêstaw pa-pâyâhtak ê-pîkiskwêyahk êkwa nayêstaw kâkikê ê-mihtâtamahk. kitâpwêhtên cî êwako?

[pâhpiwin] tâpwê anima pa-pâyâhtak kipîkiskwânaw. namôya wiya niya nititêyihthên osâm mistahi ê-papâ-mihtâtamahk: mâmitonêyihthamok anima awâsisak kâ-kî-sipwêtisahohcik kiskinwahamâtowikamikohk, tânitahtw-askiy êwako kâ-kî-nôcihtâhk?

kititêyihthên cî ê-kostamahk ka-pîkiskwâtamahk kîkwaya osâm ayisiyiniwak ka-nayêhtâwêy-ihthamihâyahkok?

katisk ôma ê-kîsi-ayamihtâyân masinahikan ê-masinahak awa Paul Chaat Smith omisi ê-isiiyhkâtahk: "kahkiyaw kîkway kâ-kiskêyihthaman iyiniwak ohci namôya anima kwayâsk". ê-pîkiskwâtât ôhi peyak nâpêwa ôtê kihci-môhkomânaskîhk, awa Don Hewitt, kâ-pimi-payihthât kânawâpahcikan "nikotwâsomitanaw cipahikanisa" (*60 Minutes*), êkwa ê-itwêyit namôya tâpwê ê-nôhtê-âcimât iyiniwa, namôya iyikohk ê-âyimisiyit ohci mâka osâm kawawânêyihthamihkot otohtaskanêsiwiniwâw. ka-kiskinwahamâhcik ayisiyiniwak ka-nis-itohtahkik iyikohk pâh-pîtos iyiniwak ê-ihthasacik osâm kinwês kâh nôcihtân. mêtoni piko ka kanawâpamihcik iyikohk pâh-pîtos ê-isi-waskawîcik, namôya ka kî isiiyhkâtâwak kahkiyaw "iyiniwak". piko ka-kanawâpamacik pâh-pâyak kahkiyaw ôki nanâtohk iyiniwak, tânisi kâ-kî-pê-isi-pimâtisicik — osâm anima mistahi atoskêwin wî-mâmiskôtamihki. niya wiya nititêyihthên ayisiyiniwak nawac ê kihtimicik ispihci ê-kostahkik. tâpiskôc ôma nimâmitonêyihthên ôma kâ-ay-ispayik nêtê British Columbia, nanâtohk kîkway ê-misihikocik êkwa mîna mihcêt nanâtohk iyiniwak ayâwak nôhcimihk mîna pimitakâm anita kihcikamîhk. mêtoni nayêhtâwan ka-pimitisahamihk tipahamâtowin kâ-isi-atoskêmakahk.

nayêhtâwan mêkwâc kititwân, mâka namôya pisisik nôkwan kisiwâsiwin kitatoskêwinihk. mistêyihâtâkwan ôma ka-wîhtamihk ayisk kikiskêyimikawin ê nihtâ sîhkiskâkêyan kamâmiskôtamihk kîkwaya. mâka 1998, kikî-osihtân ê misâki tâpasinahikêwina, ê kî-mosci-masinahipêhikâtêki êkwa ê kî kiskinowâtasinahikâtêki anita mylar: *Indian Portraits: Late 20th Century* kikî isiyihkâtên. mêtoni kimiywêyihitamikon mîna êkwa nahiyikohk itasinâstêwa osk-âyak ka-miywêyihahkik. tânisi anihî ê kî isi-mâcipayiki?

kâ-pônipayik ôma nêtê Oka, mêtoni tâpiskôc ê-pôni-miyawâtamihk, êkosi piko nikî kakwê-miskwêyihâtên miywêyihitamowin ninêhiyâwinihk ôta ôma Canada. ê kî nôhtê-môcikihtâyân êkwa ê-nitawêyimakik kotakak ka-pê-wîcihiwêcik êkwa mîna tâpwê nikî-miywêyihâtên ka-âpacihtâyân Polaroid masinipayihcikan, môya êkwa osîhtâniwan êkoni, sôskwâc namôya nicîhkêyihâtên. ê-miskamân awâsis mîkwan-astotin pâhkahâhkâwâni-mîkwana ê-âpacihihcik êkota, êwako ê-nôkohtâyân iyiniw-kîkway. nimiyâwak ayisiyiniwak kâ-kiskêyimakik. nêwom-itanaw nîsosâp anihî atoskêwina, êkota kotakak otâpasinahikêwak, kiskinwahamâkanak, êkwa nitihkwatimwak mîna nistimak ê awâsisîwicik êkospî. omisi nikî-itasiwân: postiska anima mîkwan-astotin êkwa pikw îsi ka-kî-isikâpawin. mitoni kî-môcikan ka wâpamihcik tânis îsi ê-isi-âpacihtâcîc anima mîkwan-astotin. âtiht ayisiyiniwak kî-akwanâhkêwêwak, êkwa âtiht kî-otihtipastâwak. âtiht tâpiskôc iyiniwa mîna kâ kî-masinahipayihimihk kakwê-isikâpawiwak, ê sôhkikâpawiyit tâpiskôc. mitoni kî-môcikan êwako atoskêwin. ê kî nôhtê kiskinwahamawakik kotakak ayisiyiniwak tânisi niyanân iyiniwak ê nihtâ môcikihtâyâhk êkwa ê-kaskihtâyâhk ta pâhpihisoyâhk ayisk osâm âskaw pikw âwiyak ê-itêyimikoyahkok nayêstaw ê kisiwâsiyahk êkwa namôya wîhkâc ê-pâhpiyahk.

mitoni mâmitonêyihâtâkwan — nayêstaw nikiskisin atoskêwina kotakak iyiniwak kâ tâpasinahahkik, tâpiskôc, môy kayâs awa James Luna otoski-atoskêwina kâ kî wâpahthiwêwê nêtê Saskatoon. êkota ê-masinipayihcikêwin asici Karaoke mîna kî itôtam; êkota anihî kâ-pê-kanawâpahkêyit kwayask ka-isîhoyit êkota ohci ka masinahipayihcîc ê-wîcikâpawîstâkot; êkwa mîna nikiskisin kâ âhkami wâpahcîkâtêyiki otatoskêwiniwâwa ôki Adrian Stimson êkwa Lori Blondeau (paskwâwimostoso-nâpêsis êkwa Belle Sauvage) wîstawâw mîna wîsâmêwak ayisiyiniwa kâ-kanawâpahkêyit ka-wîcikâpawîstâkocik ka masinahipayihcîc. tânhêk êtikwê anima iyiniwak kâ-tahkahkêyihahkik ka wawêsihocik ka nitawi masinahipayihcîc?

ayahk sâwanohk ôma nêtê Alberta kihci-mêskanaw Waterton itêhkê isi, ispî kâ awâsisîwi-yân, êkota sisonê kî-pimi-cimatêwa kiskinowâcihtowinâhtikwa ê misâki ê wîhtamihk iyiniw pimâtisiwina êkosi ôki êkota kâ-pimipisocik ayisiyiniwak ka ayamihtâcîc — ê-kî-wiyihkotamihk anihî âcimowina. êkwa mîna mîna awa pêyak nâpêw mihkowiyinînhâk ohci ê-kî-postiskahk mîna mîkwan-astotin êkwa pahkêkinwêtâsa êkwa mîna nîswâpisk pakahkam ki-kâh-tipahamawâw ka wîcikâpawîstawat ê-masinipayihikawiyêk. nikiskisomikon ôma *James Luna* otatoskêwin anima, “pê-masinipayihcîkâso asici tâh-tâpwê-iyiniw”. êkosi âni-ma âtiht iyiniwak êkospîhk 1950s êkwa 1960s, ê-kî-isi-sôniyâhkêsicik. êkospîhk nititêyihâtên anima kâ-kî-mâci-kakwêcihkêmocik ayisiyiniwak tânitê awa “tâh tâpwê iyiniw” kâ ohcît?

âtiht askiya aspin kâ-kî-itôtaman nistam *Indian Portraits* atoskêwina, âsay mîna kotaka kikî-osihtân mâka ê-isiyihkâtêki *Indian Portraits: Early 21st Century* [2001].

tâpwê, êwako anima nikî-akâwêyihamihikon. ê-kî-kakwê-kâhtitînak sôniyâw ôtê ohci Canada Council for the Arts; nikî-miyikawin ka-osihtâyân êwako atoskêwin. nistam anima niyânanosâp masinipayihcîkêwina ka-kî-osihtâyân. êkosi nikî mâci pîkiskwâtâwak ayisiyiniwak mahti ka-kakwê-wâpamisocik tânisi kê isi waskawîcik ôtê nîkânihk. ê kakwêcimakik: tânisi ôma

kê-itapiyahk ôtê nîkân mitâtahtomitanaw askiy? osâm mihcêtwâw kimicimôsonaw nâway kâ-itâpiyahk êkosi mâmitonêyihdamihi ôma nîkân ê mistêyih tâkwahk. ê-kî-pakosêyih tamân ka kâhtinamân nîkân isîhcikêwina êkota ohci. mâka nikî-mâci-osâmiyawêsîhikon êwako atoskêwin ispîhk têpakohpomitanaw niyânanosâp percent kâ-kakwêcimihcik ayisiyiniwak kî-pîkiskwâtamwak "tipêyimisowin". êkwa mâka âsay "tipêyimisowin" ôta ihtakon. nitawêyih tamwak ôma nawac ka-wâpahtahkik oski kîkway mîna kihci-kîkway ka-pakosêyimocik. ka pa pawâtahkik, kîkwaya ôhi kâ-kîmôci-akâwâtahkik. tâpiskôc wîhkâc cî ka kî nitawi wîkinaw Mars? ka kî pamihânawak cî sêhkêpayîsak kâ-pimihâcik? mitoni êwako nikî wawânêyih tamihikon êkâ êkosi ê-kî-isi-mâmitonêyih tahkik. matwân cî aniki ayisiyiniwak kâ-kî-nawasônihcik êkâ ê-kî-kwêyâcihocik ka-pa-pawâtahkik kîkwaya kâ kîmôci-akâwâtahkik ahpô cî mâmawi kiyânaw ayisiyiniwak namôya cêskwa êkosi ta isi-mâmitonêyih tamahk.

tânêhki mâka êwako?

nititêyih tèn pikw âwiyak ôta askîhk kâ-wîkicik, ê-itêyimâcik iyiniwa tâpiskôc kayâs âyiwana. êkosi namôya wâhyaw nîkânihk kititâpinaw ka-oyascikêyahk. nakîmakan êkota "tipêyimisowin" mâka anima nânitaw mitâtaht askiy kâ kî nôcihtâniwan. mayaw awiyak kâ-ohtamihikot opaspîwin, pês kis mîna ê kakwê-pimâcihtât otiyiniw isîhcikêwina, namôya ka-kaskihtâw ka mâmitonêyih tahk ka-ispayiyik ôtê nîkânihk. namôya kika-kaskihtân ta mâmitonêyih tamân tânisi ôtê nîkân kâ-ispayik pèyak mitâtahtomitanaw askiy.

mêtoni mâna iyiniwak mistahi okakâyawisîwiniwâw âpacihtâwak ê kakwê miskwêyih tahkik tânisi ka-isi-pimâcihtâcik otisîhcêwiniwâwa mîna kayâs kîkway êkosi nîkân ôtê ka-ayâcik: pîkiskwêwin, âcimowina, iyiniwâtisiwina ...

tâpwê. nititêyih tèn niya kâ-otâpasinahikêwiyan, nitakahkapin ka ma mâmitonêyih tamân ôma ôta kitaskîkaw mîna ka-ma-miskwêyih tamân tânisi kâ-isi-waskawîhk nîkânihk ôtê. mihcêc kitayisiyiniwawak namôya kaskihowak omisi ka-itôtahkik.

anima kâ-kî-nîsohkamâtoyêk cikâstêpayihcikan (video), kiya asici Elizabeth MacKenzie, Word for Word, 1995 ê-âtotaman tânisi ê-isi-âpacihtâyêk êkwa ê isi wanihtâyêk kipîkiskwêwiniwâwa. ê-pîkiskwâtamêk kiskinwahamâsowin mâka mîna kâ-wanihtâhk, pîkiskâtamowin mîna pwâtawihcikêwin.

kî-miywâsin ka-osîhtâhk. niwâhkômâkanak mistahi kî-âyimihikowak. nôhtâwiw mêtoni kwayask ê-kiskêyih tahk ôma nêhiyawêwin. ê-ayamihtât, ê-masinahak, ê môniawi masinahak êkwa cahkipêhikana nihtâ-âpacihtâw, êkwa kîspin awiyak nôhtê-kiskêyih tam kîkway ohci nêhiyawêwin nitawi-kakwêcimêw. êkwa wiya nikâwiw New Brunswick ohciw. âkayâsimow piko. ispîhk kâ-mêkwâ-osîhtâyân anima cikâstêpayihcikan nikî-nôhtê-kakwêcimâw nôhtâwiw tânêhki êkâ kâ kî kiskinwahamâkoyâhk ninêhiyawêwininân. êkwa nôhtâwiw awa môy mâna cîhkêyih tam ka-kakwêcimihk êwako kîkway. nikî-tawinamâkonân wîsakêyih tamowin wiya mîna niya êkwa ê-kakwê-atâmimât nikâwiya ê-itwêc iskwêwak aniki wiyawâw piko ka-kî-âsônahkik pîkiskwêwin. [pâhpiwin] – êkwa niya: "cîst! êkwa kiyânaw ê âkayâsimoyahk—kwayask takahki-itôtam!" [pâhpiwin] nikiskisin mâka ê kî wîhtamâkoyâhk ispîhk kihci-kiskinwahamâtowikamikohk ê itohtêt, nikî wîhtamâkonân ê-kî-âyimihikot ayisk nayêstaw mâna ê-âkayâsimohk ka kiskinwahamâkêhk, êkosi mâna piko ê-nêhiyawastât ostikwânihk, êkota ohci kâwi ê âkayâsîwastât onaskwêwasih twâwina, mistahi êwako kî-âyimihikow okiskinwahamâkosiwinih. êwak ôhci kî-itêyih tam kîspin niyanân âkayâsimoyâhki piko nika-paskiyawânân pikw âwiya. namôya nîkân kî-wâpahtam ispîhk ka iyiniwi pîkiskwêhk mistahi ka-wîcihikon.

kititêyhtên cî kipimâtisiwin kâh-pîtosinâkwân kîspin ka-kî-nihtâ-nêhiyawêyan?

kêhcinâc, nawac oti kâ-isi-kitotakik nôhtâwiw owâhkômâkana ayisk kahkiyaw niwâhkômâkanak nêhiyawêwak. mayaw mâna kâ-nitawi-kiyokêyâhk askîhkânihk kahkiyaw kî-nêhiyawêwak êkosi mâna nôhtâwiw wîsta kî-ati-nêhiyawêw êkwa mâna namôya nikî-nisitohtên kîkwây ê-pîkiskwâtahkik. tâpiskôc ayi, namôya êkota ê kî akisoyâhk wîtisânîhitowin isîhcikêwina. êkwa mâna kahkiyaw awiyak mâna kâ wîhtamawit iyikohk ê-mistakihtêyik nêhiyawêwin.... kinisitohtên, êkosi mâna kakwêcimaki awiyak ka-itwêstamawit ka-âkayâsîmot apisîs piko nika-itwêstamâk piyisk mâka mâna pômêw omisi ê-itwêt, "namôya nikaskihtân ka-itwêyân ayisk âkayâsîmoyâni môya ka-nisitohtâkwân." êkosi mâna nimâci-osâmiyawêsîn.

tânisi ôma kâ-kî-kîsêyih tamêk ka-nîsohkamâtoyêk êwak ôma cikastêpayihcikan?

kayâs ohci ôma awa Elizabeth kâ-kî-nôhtê-nîsohkamâtoyâhk kîkway atoskêwin. nikî kakwê-miskwêyih têtân kîkway ê-isi-nîsiyâhk kâ-miywêyih tamâhk piyisk nikî miskwêyih têtân ôhi pîkiskwêwina kâ-ati-wanihtâhk. wiya wiya nawac ka wêhtaniyw kâwi ka-pîkiskwêt owêmistikôsîmowin ispihci niya kâwi ka kiskinwahamâkosiyân nêhiyawêwin ayisk kâh-nitoh tam wêmistikôsîmowin kitohcikanihk, anita CBC, ka-kî-kanawâpahtam mîna owêmistikôsîmowin anita cikastêpayihcikanihk êkwa wiya kâ-nêhiyawêcik nama kîkway êwakoni ayâwak. mêtoni kita-âyiman kâ-kakwê-nêhiyawêhk ahpô mîna kâwi ka-kakwê-nêhiyawêhk, kêhcinâc piko ka-nitawi-kisâtamihk itê ê-pakaski-nêhiyawêhk.

êkosi nikî-masinahikânân ê-âtotamâhk anihî kâ-kî-wanihtâyâhk, êkwa niya nimasinahên nipakosêyih tamowin mahti pêyakwâw ka-pêkopayiyân êkwa ê nihtâ nêhiyawêyân. nôhtâwiw nikî-nêhiyawastamâk kîkway kâ-wî-itwêyân, êkosi êkwa nititoh têtân nêtê *recording studio* ka-ayamihtâyâhk, êkwa mwâc nikaskihtân ka-ayamihtâyân. makîkway êkota nikî-nisitawinên, mêtoni pîtos ê-ay-itêyih tamân, êkwa mitoni mistahi ê âyimihikoyân; êkosi sôskwâc nikî-atotânân Leona Tootosis, wiya ê-nihtâ-nêhiyawêt, ta-ayamihtât êkota ohci nîsta ka-ayamihcikêyân tâpiskôc wiya. mêtoni miyohtwâw. omisi ê-isit, "nikiskêyih têtân namôya ê-nihtâ-nêhiyawêyan, môy ka-pâhpihitin. sôhki-kocihtâ." êkosi mêtoni kwayask kî ispayin. mâka mâna iyiniwak kâ-pêhtawicik cikastêpayihcikanihk ê-nêhiyawêwak, pâhpiwak; êwako anima ôta kâ-itamân.

ispîhk êkwa ê-kakwê-miskwêyih tamâhk tânisi ka-isi-nîswastâyâhk ôhi Elizabeth nitâpasinahikêwininâna sêmâk nititêyih têtân wiya niya ka-kîskisamâhk âpihtaw. anima anita kâ-kîsipayiki wîhowina ê-masinahikâtêki, aniki awâsisîhkânak asikana kâ ohci osîhihcik, mêtoni nitakahkêyih têtân êwako. nikî-kâhtitinênân kâ pîhtokêpayih tâtâhk (tapes) wêmistikôsîmowin êkwa nêhiyawêwin — mêtoni ana nêhiyawiskwêw kî kakwâyaki-mâyihtâkosiw. êkosi nikî-miywastânân anihî nêhiyawêwina êkota ohci nikî-âpacihtânânak aniki awâsisîhkânak asikana kâ-ohci-osîhihcik. nikî kêhcinâhon ka astâyâhk ita kâ-kîsipayik anima cikastêpayihcikan ayisk mistahi ê-takahkêyih tamân êwako.

kiya êkwa kiwâhkômâkanak kikiskêyimikawinâwâw ê-nihtâ-ayiwâkitônâ moyêk. omasinahikêwinihk awa Joan Borsa âpacihtâw ôma itwêwin, "pîtosihkânak".

tâpwê, nôhtâwînân ana âyimisiw êkwa nikî-âsônâmkonân êwako. [pâhpiwin] mêtoni miywêyih tam ka-itwêt kîkway êkosi ka-isi-mâmitonêyih tamihât ayisiyiniwa. mastaw ôma nistês awa Doug êkwa niya nikî-ka-kiskisinân tânisi kâ-kî-apisîsisiyâhk awa nôhtâwînân mâna atâwêwikamikohk ê-kî-pîhtokwêt, ohcitaw mâna ê kî sasêwêsîmât otasiwacikanisihk apisîs pîwâpiskosônâyâsa êkosi ocacâwâkêsa êkâ ka wayawîsahokot êkâ ê-sônâyâwit ayisk pêhtawêwak sônâyâsa otasiwacikanihk kâ-sêwêsîmât. êkosi mâna pa-pêyâhtak ê-

papâmohtêt atâwêwikamikohk ê sêwêsîmât osônîyâsa otasiwacikanisihk êkot ôhci mâna kî-ati-wayawîw makîkway mâka ê atâwêt. êkos îsi êtikwê mâna ê kî kakwê-kiskisohât wîsta ê-kaskihtât êkota ta pîhtokwêt. môy mâka katâc nânîtaw ê îtât.

êkwa mâna ê-kisiwâhât awiya. mwêhci pêyakwan êkosi kitatoskêwin kâ atoskêmakahk.

ê-nanwêyacihakik ayisiyiniwak, âha. tâh-tâpwê anima ê-pê-âsônâmâkawiyan.

ayisiyiniwak mâna nayêstaw ê-itwêcik “êkâ kîkway ê-katawasîsinâkwahk” kitatoskêwin-ihk. mâka êkwa ôta mêkwâc kitatoskêwin, mêskotônâmâtowin (*Trading series*) êkwa kô-taka mîkisistahikêwina tâpwê —

tâpwê cî takahkinâkwân?

tâpwê, âha.

mayaw kâ-mâcihtâyân, nikî-nitawêyihên ka-takahkinâkwahk, ka-kîhkânâkwahki iyikohk êkosi ka-kitâpahtaman iskohk wâpahtamani êkota ê-masinipayihcikâtêki nanâtohk âhkosiwina. êkota sisîkwac mâyâtan. takahkinâkwân pêskis mâna mâyâtan, êkosi kikoskohikon. nimiywêyihên pîtosî-kîkwaya ê-âpacihtâyân êkosi ka mâmîtonêyihamîhakik ayisiyiniwak.

mêtoni anima takahkinâkwân mîkisistahikêwin.

kinwês aniki mîkisak kâ-pê-âpacihakik êkwa nikî-kakwê-miskwêyihên tânis îsi ka kî âpacihakik nitâpasinahikêwinihk, êwakonik ohci — pêyakwâw ayisk awiyak nânîtaw ê-kî-îsit namôya wîhkâc mîkisistahikêwin miyo-tâpasinahikêwin kâh itakihtêw, têpiyâhk piko acoskêwinis. êkwa kîspin awiyak wîhtamawici êkâ kîkway môy wîhkâc ka kî-kaskihcikâtêk ahpô niya namôya ka-kaskihtâyân, piko ka sôhki mâmîtonêyihamân, ka-kakwê-itôtamân. êkosi nikî-kakwê-miskwêyihên tânisî ka isî mêskocipitamân acoskêwinisa ôhi iyiniwak kâ-osîhtâcik iyikohk miyo tâpasinahikêwin ka-itakihtêki. ê-kî-kakwê-miskwêyihamân tânisî mîkisak ka kî isî-âpacihakik ka-osîhtâyân miyo-tâpasinahikêwin ka-miywêyihamîhikoyân.

nikî-atâwân mâna mîkisak ê-nâtîsahwakik pikw îtê Internet ohci. mihcêt nitayâwâwak mîkisak. êkosi êkwa nitayâwâwak ôki mîkisak, mêtoni ê takahkinâkosîcik mâna ê pakaskasînasocik, mâka tânisî ka-kî-îsi-âpacihakik. êkwa nimâmîtonêyimâwak iyiniw iskwêwak kay-âs mastaw kâ-wâpamâcik mîkisa êkwa iyikohk ê isî takahkinâkosîyit, ê wâsîhkopayiyit. êkwa nimâmîtonêyihcîkan kâ pahkîtêpayik ê kiskîsopayiyân: nanâtohk âhkosiwina! ê-kiskîsiyan ispî awa Robert Houle kâ-osîhtât kiskînwâcihtowînhîtik ôta ôma Saskatoon êwako anima misî-omîkîwîw êkota ê-âtotahk, 1999. nikî-pêhtên anima kiskînwâcihtowînhîtik ê wî-osîh-cîkâtêk êkota ê-wî-astêk misî omîkîwîw âsôsîkamowî-manicôs; êkwa mâna nikiskîsopayîwîw pâmwayês anima kâ kî pêhtamân ê-wî-osîh-cîkâtêk êwako; mâka êkwa ispî ê-akotêk ita ka-wâpahtamîhk — têpiyâhk piko ê-apisîsik, ê-kaskîcêwâsik mâna ê-wâpiskâsik kîkway, misî-omîkîwîw âsôsîkamowî-manicôs êsa êwako, êkwa nikî-pakwâtên.

Internet nikî-âpacihtân ê-nîtonamân masinahikêwina ê-mâmîskôtamîhk anîhi âhkosiwina kâ-kî-pê-âsôsîkamîhk ôta mîhkînhîko-minîstîkohk (North America), êkota ohci nikî mâci ka-nawâpahtên nanâtohk âhkosiwina masînipayîh-cîkêwinîhk. êkwa ayisiyiniwak ê-kî-pakaskasînasopêhahkîk êkosi kwayask ka-wâpahtamîhk anima êkota tâwâyîhk mâna misîwê êkota mêtoni takahkinâkwân! êwakwânîma! êwako anîhi niwî mîkisîstahamân. nanâtohk mîkisak ihtakowak êkwa nanâtohk ê pakaskasînasocik, nikî-takahkêyîhtamîhîkon ispî ê-kakwê-nawasônakîk mîkisak êkwa tânisî ka isî âpacihakik — kêkâc tâpiskôc sîsopêkahîkêwin.

nikoskwéyhtamihikon ôma pêyak âhkosiwin macâspinêwin kâ-kikastâyan ôta *Trading series* “mêskotônamâtowin atoskêwina” wawiyatêyhtâkwan. ôma kâ isiyihkâtaman, anima wîhowin itwêmakan ê-mâh-mêskotônamâtohk mâka môya anima kwayask pêyak nawac mistahi âhkosiwina kî-âsôskamawâw ispihk mastaw kâ-nakiskâtohk. êkwa ôma pêyakwan itêyhtâkwan kâ mâh mêskotônamâtocik môniawak êkwa iyiniwak.

tâpwê, mâka apisis mikoskâtêyhtâkwan êwako. kikiskêyhtên cî êkwa môniawak ê itêyhtahkik ôma macâspinêwin Central America, sâwanohk ôtê, ê kî ohtotêmakahk. Yaws, masakayâspinêwin ê kî ohci mâcipayik nistam. mâka ispihk kâ-takohtêcik ôta askîhk môniawak môya kî-wêhci-kâhtitinamwak anima masakayâspinêwin Yaws ayis ayiwinsa ê kikiskahkik. âhkosiwina mêtoni kâh kîmôci-mêskocipayinwa, êkosi anima ê kî ispayik; Yaws anima macâspinêwin ê-kî-isi-mêskocipayik êkosi ôki môniawak, Spanish kâ-itihcik kî-kâhtitinamwak macâspinêwin êkwa ispi kâ-wâyinîcik akâmaskîhk isi (Europe) êkotê kî-miskikâtêw ôma oski-âhkosiwin. Spanish Sailors’ disease kî isiyihkâtamwak êkospîhk kî nisitawinikâtêw 1496, nêwaskiy aspin kâ-miskamihk ôma askiy Central America kâ-isiyihkâtamihk mêkwâc. ê kî nôhtê-nistawinamân anima ‘iyiniw-âhkosiwin’ôta ê-kî-ohcipayik êkosi nikî âpacihtân kîkway tâpiskôc ê kî itêyhtâkwahk pâmwayês kâ-takosihk ôta pîtos ayisiyiniw, okawiyak isihcikan — kâkwa otôkawiya. âtiht iyiniwak kisiwâhikwak ôma tâpasinahikêwin ayisk ê nôhtê tâpwêhtakik pâmwayês kâ-takosiniyit pîtos ayisiyiniwa mêtoni ê kî miywâsiniyik ôta nama kîkway âhkosiwin, piko kîkway ê kî miywâsik êkwa piko ê miywâsiki kîkwaya ka-mêkiyahk ôta misiwê okâwîmâw askîhk êkwa namôya wîhkâc ka-âsônamahk macâspinêwin êkwa — [pâhpiwin] nititwân, âw mâka! pikw âwiyak ôta askiy kâ wîkit pêyakwâw kî-ayâw macâspinêwin! [pâhpiwin] wâcistakâc!

êkw êkwa kotaka kitatoskêwina kitasihkên mâka êkwa namôya ê-astêki ita kâ wâpahcikatêki *retrospective* atoskêwina ayis kotahk mîna wî wâpahcikatêwa, anita *Truck* nêtê *Calgary*.

ê-kî-itôtamân anihî mêkwâc otâpasinahikêw ê-itapiyân anita AIDS Saskatoon. ê kî itôtamân ôhi nanâtohk âhkosiwina kâ-kî-pê-mâyitôtâkocik iyiniwak ispi ohci kâ takosihkik pîtos ayisiyiniwak ôta ôma askiy.

êkwa mîna nîso askiy aspin kâ-kakwêcimit awa Wally Dion, “kîkwây êkwa ê wî itôtaman? kiki-skêyhtên cî kîkway? kikiskêyhtên cî kîkwây ka kakwâyaki miyopayin?” êkwa niya nititwân, “kîkwây?” kâ-itwêt, “kîspin itôtamani nanâtohk âhkosiwina ê-pîtosinâkwahki, nistwâyak isi (3D)!” êkwa nititâw, “ê-kîskwêyan cî ôma, Wally? namôya wîhkâc!” êkosi nikî-mâci-itôtên ê-pîtosinâkwahki, nistwâyak isi (3D). [pâhpiwin] mêkwâc ôma ê kakwê-mîkisistahwak pâkâhtowân ê-wî-osîhtâyân ê-pîtosinâkwahki, nistwâyak isi (3D) HIV âhkosiwin.

tânisi anima HIV macâspinêwin âhkosiwin ê-isinâkwahk?

pâkâhtowân anima, ê-wâwiyêyâk êkwa ê-câh-cîpwâki kîkwaya êkota misiwê ê ohpikihi. kinwês ê-nôcihtâyân tânisi t-êsi-itôtamân anihî kâ-câh-cîpwâki, mêkwâc iyîkopîwi-pîsim êkwa pawâcakinâsî-pîsim nikî-tasîhkên, piyisk nikî kaskihtân. namôya nika-kî-pêhon ôhi asici mîna anihî kâ-mêskotonamâtohk *Trading series* tâpasinahikana nistam êwakoni kahkiyaw mâmawi ka wâpahtamân. êwako anima mâwaci nistam ê takahki osîhtâyân atoskêwina. nitakahkêyhtên!

Translated by Randy Morin

Edited by *miywâsin* ink

ISKWÊYÂC ITWÊWIN